

Programma voor collega's in opleiding 1^e jaars
Voltijd traject Academische Opleidingschool Midden Brabant

“Ontdekken en kiezen”

Versie 14-11-2018

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding	4
1. Academische Opleidingsschool Midden Brabant	4
Rolverdeling binnen het opleidingsteam.....	5
2. Visie.....	5
3. Didactisch concept	6
4. Doelen, inhoud en toetsing van de stage.	7
5. Themabijeenkomsten	7
6. Tijdsplan propedeuse B 2018-2019.....	8
Professionele aanwezigheid als onderdeel van een professionele houding.....	9

Voorwoord

Beste Collega in Opleiding (CIO),

Wij heten je van harte welkom op onze school, die deel uitmaakt van de Academische Opleidingsschool Midden Brabant (AOS-MB).

In deze wegwijzer vind je de opzet van en praktische informatie over de 1^e jaars AOS-MB stage.

De belangrijkste doelen van AOS-scholen zijn theorie en praktijk zo dicht mogelijk bij elkaar te brengen en docenten (in opleiding) te stimuleren tot een onderzoekende houding. De praktijk van de school waar je stage loopt leidt tot jouw specifieke leervragen. De kracht van het leren op de werkplek kenmerkt zich door authenticiteit, uniciteit en variëteit. Maak gebruik van de rijke leeromgeving die de school biedt.

De vraag die in deze stage centraal staat is: **wil en kan ik leraar worden in het door mij gekozen vak?**

Wij wensen je een bijzonder leuke en vooral leerzame stage toe!

Het opleidingsteam van de AOS-T.

Inleiding

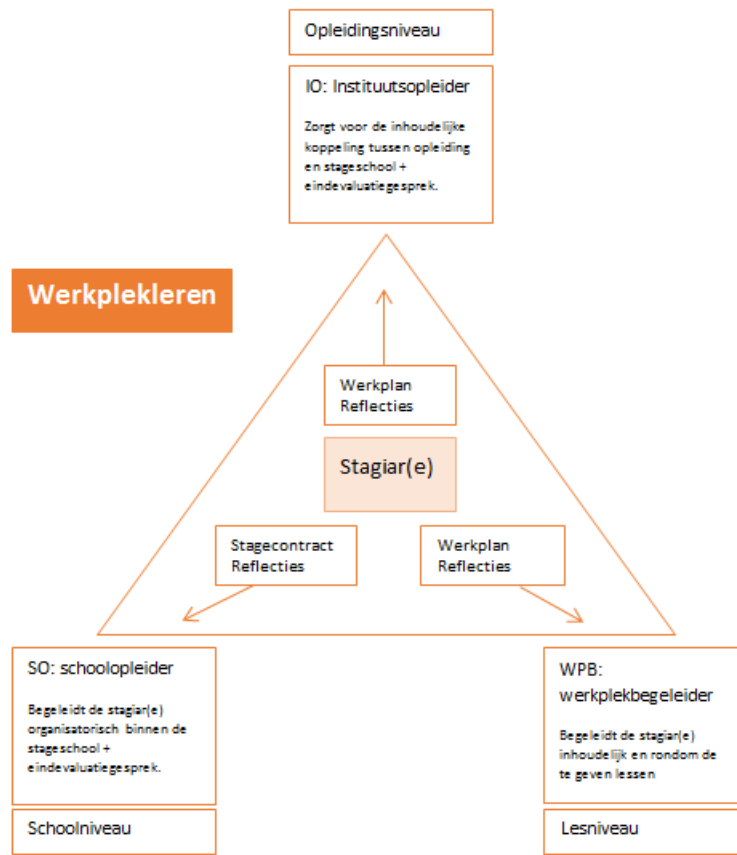
1. Academische Opleidingsschool Midden Brabant

Het AOS-MB– team heeft een tiental speerpunten geformuleerd. We willen als AOS-MB zo het verschil maken met de reguliere stages.

Speerpunten AOS-MB:

1. AOS-MB neemt de dagelijkse onderwijspraktijk als vertrekpunt.
2. AOS-MB wil studenten begeleiden, maar meer nog opleiden.
3. AOS-MB hanteert de omgekeerde weg: vanuit de onderwijspraktijk werken naar theoretische concepten.
4. AOS-MB experimenteert met en reflecteert op 'elementaire onderwijsactiviteiten'.
5. AOS-MB streeft naar een doorlopende leerlijn.
6. AOS-MB kijkt naar de (vak)didactiek op FLOT en sluit aan bij het APV-programma.
7. AOS-MB bevordert een onderzoekende leerhouding van studenten.
8. AOS-MB wil ruimte bieden aan die studenten die een onderzoekende houding aannemen.
9. AOS-MB geeft aansluiting om leeruitkomsten (LUKS) te realiseren.
10. AOS-MB wordt vorm gegeven door SO's (schoolopleiders), WPB's (werkplekbegeleider) en IO's (instituuopleider), die in de dagelijkse onderwijspraktijk werken.

Rolverdeling binnen het opleidingsteam

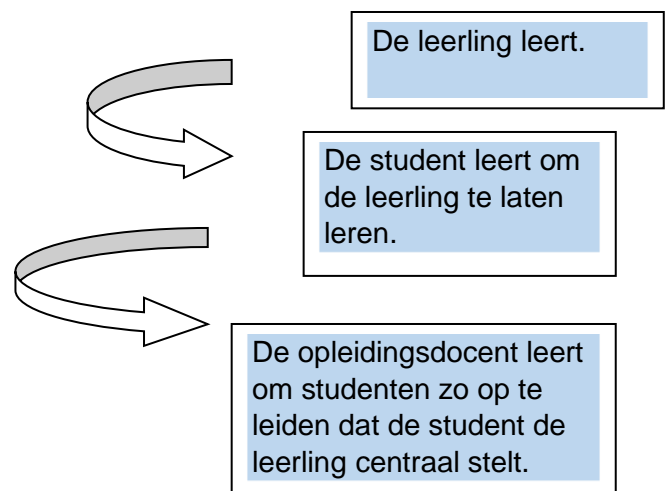

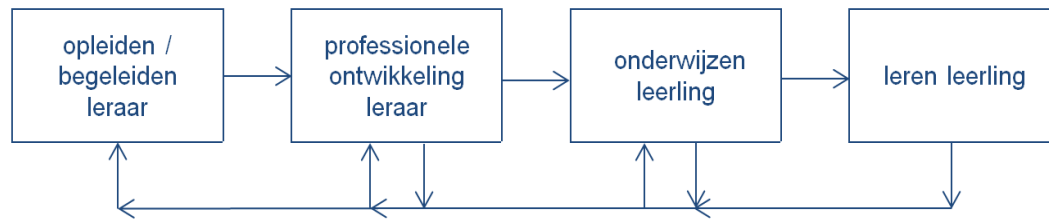
Het opleidingsteam beoordeelt. De IO is eindverantwoordelijke.

2. Visie

In de visie staat het leren van de leerling centraal. Het gaat hierbij om leren in de betekenis van kennisverwerving én vorming (Bildung). De focus bij het opleiden van de leraar ligt op het onderwijsleerproces. Immers de leeractiviteiten en de leerresultaten van de leerling (= het leren) leveren informatie op over de vraag of door de leraar (in opleiding) een effectieve uitvoering aan de les en de instructie (= het onderwijzen van de leerling) is gegeven. Hierdoor leert de leraar in opleiding, waardoor vervolgens de lerarenopleiders leren om de aankomende leraren zo goed mogelijk op te leiden in het centraal stellen van het leren van de leerling.

Met behulp van het zogenaamde cascademodel wordt deze visie nader uitgewerkt. Het onderstaande model geeft de wisselwerking weer tussen het leren van de leerling, het onderwijzen van de leerling, het leren van de leraar en het opleiden van de leraar.

Model: het leren van de leerling centraal

Figuur 1 : bron: " Beter leren door leiderschap", inaugurale rede J. Imants, januari 2010.

Dit model ondersteunt het inzicht dat voor een goede professionele ontwikkeling van de aankomende leraar een voortdurende interactie nodig is tussen praktijk en theorie. Het is belangrijk dat er een brede waaier aan opleiding en begeleiding voorhanden is op de werkplek zelf, zodat de authentieke leeromgeving optimaal kan worden benut en ingezet.

Goed opleiden en begeleiden van aankomende leraren komt derhalve het best tot stand in een samenwerkingsverband tussen de lerarenopleidingen en de scholen, met andere woorden, binnen een AOS. Voor een goede, professionele ontwikkeling is het tevens belangrijk dat het doen van onderzoek deel uitmaakt van de opleiding tot leraar. Het zelf doen van onderzoek is immers essentieel voor het evalueren en bijstellen van het eigen professionele handelen en draagt daardoor bij aan het versterken van het reflectieve vermogen. Zelf onderzoek doen vergroot de kans dat de leraar wetenschappelijke inzichten betreft bij het onderwijsleerproces en zijn 'practical wisdom' kan expliciteren.

3. Didactisch concept

Het didactisch concept voor zowel de tweede- als de eerstegraads opleiding vloeit voort uit de visie die is vastgelegd in de aanvraagdossiers en de samenwerkingsovereenkomsten waarmee alle partners hebben ingestemd.

De lespraktijk is steeds uitgangspunt voor het leren: de lespraktijk roept leervragen op - leervragen leiden tot verdieping en verbreding van de theorie - de verdiepte en verbrede theoretische kennis wordt weer toegepast in de lespraktijk (school-based opleiden). Hiermee kan het leren door de student 'just-in-time' plaatsvinden.

Kennis uit de ene context past echter niet altijd in de andere. Daarom is met ingang van het schooljaar 2014-2015 aan de interactie tussen praktijk en theorie het begrip 'transformatie' toegevoegd. Transformatie betekent dat in een dialoog tussen praktijk en theorie zowel de praktijk als de theorie verandert (zie lectorale rede van Dr. Bob Koster 'Veranderde perspectieven' 2013).

4. Doelen, inhoud en toetsing van de stage.

Alle activiteiten zijn met name gericht op het aantonen van leeruitkomsten. (zie bijlage 1)
De vraag die in deze stage centraal staat is: **wil en kan ik leraar worden in het door mij gekozen vak?**

Een uitgebreide en exacte beschrijving van de doelen en inhoud van de stage vind je in de

Studiewijzer Professioneel Handelen in de beroepspraktijk

Voltijd en deeltijd bachelor 2018-2019

Fontys lerarenopleiding Tilburg

Jullie gaan een portfolio maken. Wellicht heb je al eerder met dit instrument gewerkt. Natuurlijk kun je veel informatie vinden over wat een portfolio is, hoe je dat kunt maken en waartoe het dient. Je portfolio is een document dat zowel digitaal als hard copy aangeleverd kan worden. Indien niet digitaal, is je portfolio ingebonden in een mapje of anderszins.

Een uitgebreide en exacte beschrijving van de opbouw van een portfolio vind je ook in de hierboven genoemde studiewijzer.

5. Themabijeenkomsten

Op de eerste bijeenkomst op 29 november (zie 6. Tijdsplan propedeuse B) zal uitgelegd worden hoe je kunt inschrijven voor de verschillende themabijeenkomsten.

Via onderstaande link kom je terecht bij de site:

<https://aos-omo.nl/aosmb-tilburg/>

6. Tijdspad propedeuse B 2018-2019

Datum en tijd	Activiteit
week 46 15 november	Werkbijeenkomst Start propedeuse B, kennismaken school en WPB, uitreiken programmaboek, uitleg leeractiviteiten, portfolio etc. Bijeenkomst voor de eerste dringende vragen.
week 47 22 november	Werkbijeenkomst reflectie, portfolio, activiteiten, stagewerkplan
week 48 29 november	Themabijeenkomst
week 49 06 december	Intervisiebijeenkomst Gezamenlijk intervisie met alle AOS en ULT stagiairs op de eigen school.
week 50 13 december	Werkbijeenkomst
week 51 20 december	Werkbijeenkomst (bezoeken kerstmarkten)
week 02 10 januari	Themabijeenkomst
week 03 17 januari	Intervisiebijeenkomst Gezamenlijk intervisie met alle AOS en ULT stagiairs op de eigen school.
week 04	Tentamenweek FLOT
week 05 31 januari	Tussenevaluatie Werkbijeenkomst
week 06 07 februari 08 februari	Vanaf nu 2 dagen stage. Themabijeenkomst
week 07 14 februari 15 februari	Werkbijeenkomst
week 08 21 februari 22 februari	Werkbijeenkomst
week 09 28 februari 01 maart	Themabijeenkomst
week 11 14 maart 15 maart	Werkbijeenkomst
week 12 21 maart 22 maart	Intervisiebijeenkomst Gezamenlijk intervisie met alle AOS en ULT stagiairs op de eigen school
week 13 28 maart	Themabijeenkomst

29 maart	
week 14 04 april 05 april	Werkbijeenkomst
week 15	Tentamenweek FLOT
Week 16 18 april 19 april	Einde propedeuse B

Professionele aanwezigheid als onderdeel van een professionele houding

Aanwezigheid van studenten tijdens alle stageactiviteiten is verplicht. Hierbij staat 'leren van en met elkaar' centraal. Actieve en professionele participatie aan de bijeenkomsten is een **voorwaarde** om alles voldoende te kunnen afronden. Daaronder wordt verstaan:

- aanwezig zijn;
- gemaakte afspraken nakomen;
- een actieve houding aannemen en initiatief tonen;
- je aan de regels en gedragscodes houden die aan de orde zijn.

Als een student vanwege bijzondere omstandigheden (ter beoordeling van de opleider) een bijeenkomst afwezig is, dan is de student verplicht de inhoud van de bijeenkomst zelfstandig 'in te halen'.

Bijlage 1 Leerkomsten leerjaar 1 2018-2019 Didactisch handelen van de docent (1 van de 3)

DIH1 De student ontwerpt in samenwerking leeractiviteiten rekening houdend met de context, werkvormen, leerdoelen en (digitale) onderwijsleermiddelen (A6+A7) en hij onderbouwt deze leeractiviteit vanuit de subdomeinen 'opvattingen over leren en leerconcepten' (A1) en 'hersenen en leren' (A3) zoals beschreven in de generieke kennisbasis bachelor voor het tweedegraads gebied. De student analyseert een zelf ontworpen en uitgevoerde leeractiviteit(en) vanuit theoretische kernconcepten zoals beschreven in de generieke kennisbasis voor het tweedegraads gebied. Daaropvolgend reflecteert hij op kritisch-reflectieve wijze (C3) op de subdomeinen (A1, A3, A6 en A7) waarbij hij feedback van anderen op navolgbare wijze betreft.

Bekwaamheidseisen	Subdomein GKB of domein naast de GKB	Kernconcept	Bij dit kernconcept kun je denken aan:
(Vak)didactisch bekwaam	A1 Opvattingen over leren en leerconcepten	Leertheorieën en implicaties voor het onderwijs	Onderbouwen van je leeractiviteit met leertheorieën zoals bijvoorbeeld behaviorisme, handelingspsychologie, cognitivisme en constructivisme.
		Visies en definities van leren	Onderbouwen van een leeractiviteit op basis van de definitie van leren die je hanteert.
		Intelligentie en leren	Verantwoorden hoe je je ontwerp van een leeractiviteit afstemt op het (sociale) intelligentieniveau van je leerlingen, bijv. door het kiezen van een bepaalde werkvorm, de duur van bepaalde fasen van de les/leeractiviteit, de wijze van instructie of de ingezette onderwijsleermiddelen.
	A3 Hersenen en leren	Werking van het geheugen	Verantwoorden hoe je rekening houdt met de functies en de werking van het zintuigelijk geheugen, het kortetermijngeheugen en het langetermijngeheugen bij het ontwerpen van je leeractiviteit.
		Emoties en leren	Verantwoorden hoe je rekening houdt met de invloed van emoties op het leren en het belang van een veilige leeromgeving bij het ontwerpen van je leeractiviteit.
	A6 Hanteren van doelen	Functie en soorten leerdoelen	Beschrijven van de doelen voor de leerlingen, die je wilt bereiken met je leeractiviteit. Denk hierbij bijvoorbeeld aan doelen op gedrag, inhoud en beheersingsniveau en hoe je kunt controleren dat je leerdoelen zijn behaald door je leerlingen.
		Taxonomie	
		Formuleren van leerdoelen	
	A7 Ontwerpen van onderwijs	Modellen voor didactische analyse	Voorbereiden van je leeractiviteit op basis van bijvoorbeeld: - een reële inschatting van de tijd van verschillende onderdelen - de beginsituatie van je leerlingen op verschillende aspecten - effectieve (digitale) onderwijsleermiddelen - activerende didactiek, samenwerkingsvormen of een instructiemodel.
		Didactische werkvormen	
C3 Persoonlijke professionele ontwikkeling	Reflectie	Reflecteren op zowel de voorbereiding als de uitvoering van je leeractiviteit en aangeven in hoeverre je in staat bent geweest om rekening te houden met de subdomeinen (A1, A3, A6 en A7), welk effect dit heeft gehad op het verbeteren van je handelen, welke nieuwe inzichten dit heeft opgeleverd voor je rol als professional.	
Naast de GKB	Samenwerken	Beschrijven welke feedback op je leeractiviteiten je van peers en je werkplekbegeleider hebt gekregen en verantwoorden wat je hiermee hebt gedaan.	

Pedagogisch handelen van de docent op groepsniveau (1 van de 3)

PHG1 De student observeert en herkent op objectieve wijze groepsgedrag van leerlingen (A5 + B3) en interventies van de leraar die daarop volgen (A5 + B3) en verantwoordt zijn eigen professionele wijze van contact maken met een groep leerlingen (B4) zoals beschreven in de generieke kennisbasis bachelor van het tweedegraadsgebied.			
Bekwaamheidseisen	Subdomein GKB of domein naast de GKB	Kernconcept	Bij dit kernconcept kun je denken aan:
Pedagogisch bekwaam	A5 Begeleiden van leerprocessen	Instructiestrategieën	Observeren van leraren op bijvoorbeeld de volgende aspecten: de 6 rollen van de leraar, interpersoonlijk leerkrachtgedrag, planning en organisatie, regels en afspraken, consequent docenthandelen, een positief leerklimaat, het GIP-model, de wijze van het stellen van vragen, het geven van instructie, het begeleiden van leerlingen en de interactie tussen leraar en leerlingen.
	B2 Pedagogische functie van de school	Schoolbeleid, visie en invulling	Omschrijven hoe je de visie van de school op pedagogisch handelen terugziet in het handelen van de leraren. En omschrijven wat je nog moet leren om de visie van de school te vertalen naar je eigen handelen.
	B3 Pedagogisch klimaat in school en klas	Veilig en ordelijk leerklimaat	Observeren hoe er aan de psychologische basisbehoeften (competentie, relatie en autonomie) van een groep leerlingen tegemoet wordt gekomen door de leraar. Het klassenmanagement en leerkrachtinterventies van diverse leraren observeren en verwoorden hoe het geobserveerde gedrag bijdraagt aan een veilig en ordelijk klimaat voor een groep leerlingen.
	B4 Leerlingbegeleiding	Groepsdynamische processen	Het observeren van concreet leerlinggedrag en dit koppelen aan groepsdynamische processen.
		Principes van effectieve communicatie	Bewust gebruik maken van non-verbale en verbale communicatie, bij het maken van contact en het onderhouden van het contact met een groep leerlingen.
	C3 Persoonlijke professionele ontwikkeling	Reflectie	Reflecteren op wat je qua klassenmanagement en pedagogisch handelen bij andere docenten hebt gezien en wat je zelf hebt gedaan m.b.t. een groep leerlingen. Op basis hiervan kun je je sterke en zwakke punten ten aanzien van het maken van contact met een groep leerlingen in kaart brengen.
	Naast de GKB	Samenwerken	Aantonen welke feedback van peers en je werkplekbegeleider je hebt gekregen op je observaties en verantwoordt wat je hiermee hebt gedaan en hiervan hebt geleerd.

Pedagogisch handelen van de docent op leerlingniveau (1 van de 3)

PHL1 De student observeert en herkent op objectieve wijze individueel gedrag van leerlingen en interventies van de leraar die daarop volgen (A5 + B3 + B4) en verantwoordt zijn eigen professionele wijze van contact maken met een individuele leerling zoals beschreven in de generieke kennisbasis bachelor van het tweede graadsgebied.

Bekwaamheidseisen	Subdomein GKB of domein naast de GKB	Kernconcept	Bij dit kernconcept kun je denken aan:
Pedagogisch bekwaam	A5 Begeleiden van leerprocessen	Feedback	Het observeren en herkennen van verschillende typen feedback die in de praktijk gegeven worden bijvoorbeeld: feedback, feedforward, feed-up, taakgerichte feedback, persoonsgerichte feedback, procesgerichte feedback of feedback op niveau van zelfregulatie.
	B3 Pedagogisch klimaat in school en klas	Veilig en ordelijk leerklimaat	Observeren hoe er aan de psychologische basisbehoeften (autonomie, competentie en relatie) van de leerling wordt tegemoetgekomen door verschillende leraren. Uitleggen van de relatie tussen je handelen met betrekking tot een individuele leerling en de basisbehoeften van deze leerling.
	B4 Leerlingbegeleiding	Principes van effectieve communicatie	Omschrijven van je sterke en zwakke punten rondom het contact maken en het contact onderhouden met individuele leerlingen en rondom je verbale en non-verbale communicatie.
	C3 Professionele persoonlijke ontwikkeling	Reflectie	Het reflecteren op wat je qua professioneel contact maken met leerlingen bij andere docenten hebt gezien en wat je zelf hebt gedaan m.b.t. het contact maken met individuele leerlingen. Op basis hiervan kun je je sterke en zwakke punten ten aanzien van het maken van contact met individuele leerlingen in kaart brengen.
	Naast de GKB	Samenwerken	Aantonen welke feedback van peers en je werkplekbegeleider je hebt gekregen op het contact maken met individuele leerlingen en verantwoorden wat je hiermee hebt gedaan en hiervan hebt geleerd.

Professionele ontwikkeling (1 van de 3)

PRO1: De student evalueert en verantwoordt zijn professionele ontwikkeling richting een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent (C5) door opgedane betekenisvolle ervaringen (C3) en opgebouwde overtuigingen te verbinden aan theorieën omtrent onderwijspedagogisch- en algemeen didactisch handelen. Hij formuleert vervolgens concrete acties voor zijn professionele ontwikkeling in de nabije toekomst en geeft aan hoe dit in relatie staat tot het Nederlandse onderwijsstelsel, verschillende onderwijsconcepten en maatschappelijke ontwikkelingen.

Bekwaamheidseisen	Subdomein GKB of domein naast de GKB	Kernconcept	Bij dit kernconcept kun je denken aan:
Professionele basis voor goed leraarschap	Autonome docent C5 Professionele identiteit	Gemaakte keuzes in handelen	Aantonen hoe door jou gemaakte keuzes zich verhouden tot wie jij bent (als docent) en hoe zich dit verhoudt tot je omgeving (werkplek, medestudenten, collega's, docenten). Laten zien welke keuzes je hebt gemaakt naar aanleiding van verkregen feedback van peers, lerarenopleiders, collega's en leerlingen.
		Schoolcontext	Aantonen hoe de schoolcontext jouw handelen beïnvloedt.
		Biografie	Laten zien hoe je groeit in je professionele identiteit (wie ben ik als leraar en wie wil ik zijn als leraar?) en beschrijven van je persoonlijke idealen en drijfveren binnen deze professionele identiteit. Je keuze voor het beroep docent verantwoorden
	Onderzoekende docent C4 Onderzoekend vermogen	Literatuur	Laten zien dat je literatuur aan betekenisvolle ervaringen kunt verbinden en aantonen hoe kennis uit literatuur je handelen beïnvloedt.
		Informatievaardigheden	Laten zien dat je geschikte informatiebronnen kan selecteren en deze kan beoordelen op bruikbaarheid en validiteit.
		Kritisch reflectieve onderzoekende houding	Laten zien hoe je nieuwsgierig bent, een open houding hebt en kritisch bent ten opzichte van inzichten die je opdoet omtrent het beroep docent.
	Betekenisgerichte docent C1 Ontwikkelingen in het onderwijs	Leren van leerlingen	Omschrijven op welke manier je rekening houdt met het leren van leerlingen op de gebieden kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming. Je laat zien hoe je tegemoetkomt aan de basisbehoeften (competentie, autonomie, relatie) van leerlingen.
		Maatschappelijke ontwikkeling	Aantonen hoe maatschappelijke ontwikkelingen jouw handelen als docent beïnvloeden.
	C3 Professionele persoonlijke ontwikkeling	Reflectie	Reflecteren op je betekenisvolle ervaringen en verantwoordt wat dit voor je onderwijspedagogisch- en didactisch handelen in de toekomst betekent. Concrete acties formuleren voor de volgende stap in je ontwikkeling tot een autonome, betekenisgerichte en onderzoekende docent. Je geeft aan welke metacognitieve vaardigheden je hiervoor wilt inzetten of wilt verbeteren.

